

Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland

Hjemmel: Fastsett av Mattilsynet, hovedkontoret 11. september 2026 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5.mai 2004 nr.884 og forskrift 6. april 2022 nr. 632 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om melding, rapportering, overvåkning, utryddelsesprogram og sykdomsfri status for bestemte dyresykdommer (dyrehelseovervåkningsforskriften) § 3, jf. forordning (EU) 2020/689 art. 58.

Kapittel I. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr innenfor forskriftens virkeområde.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder opprettelse av restriksjonssone bestående av vernesone og overvåkingssone i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner i Nordland.

Vernesonen opprettes omkring lokalitet 32397 Storvika i Skjerstadjorden i Bodø kommune. Vernesonen inkluderer lokalitetene 32397 Storvika i Skjerstadjorden, 19098 Leivsethamran, 15455 Daumannsvika, 11272 Øksengård og avgrenses:

- Fra vest i Skjerstadjorden med en 5 km radius sirkel fra lokaliteten 32397 Storvika i Skjerstadjorden fra et punkt mellom Hamnvika og Lundhøgda (15,323355; 67,243623) til et punkt ved Naustbergodden (15,162562; 67,213111)
- Videre fra nord i Fauskevika fra Naustberg (15,336513; 67,240958) til Pinvika (15,367662; 67,229801).

Overvåkingssonen ligger utenfor vernesonen, inkluderer lokalitetene 27856 Hundholmen, 11273 Skysselvika, V 13811 Breivika og avgrenses:

- Fra vest i Skjerstadjorden med en rett linje fra Alvenes (15,04574; 67,270664) til Skomakerodden (15,022485; 67,235957)
- I tillegg til dette med en 1 km sirkel fra lokaliteten 13811 Breivika, som går utover havareal, fra et punkt ved Utvik (15,131177; 67,215438) til et punkt mellom Naustbergodden og Oddberget (15,164921; 67,213068).

Koordinatene er angitt i desimalgrader.

Nye lokaliteter med akvakulturdyr som kommer innenfor restriksjonssonens utstrekning, omfattes av restriksjonene som følger av forskriften.

I vedlagte kart er vernesonen merket med rødt, mens overvåkingssonen er merket med gult.

Forskriften omfatter også slakterier, tilvirkingsanlegg og notvaskerier utenfor restriksjonssonen som håndterer akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr og utstyr fra anlegg i vernesonen og overvåkingssonen så lenge vernesonen består. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

§ 3. Definisjoner

I forskriften menes med:

- a. *akvatiske dyr*: dyr i alle livsstadier, herunder kjønnsprodukter,
- b. *akvakulturdyr*: alle akvatiske dyr som er gjenstand for akvakultur,
- c. *fisk*: enhver laksefisk og marin fisk uansett utviklingsstadium,
- d. *ILA (infeksiøs lakseanemi)*: virussykdom forårsaket av en sykdomsfremkallende variant av ILA-viruset (HPR deletert). ILA gir alvorlig sykdom og dødelighet hos atlantisk laks.
- e. *laksefisk som er mottakelige for ILA*: atlantisk laks (*Salmo salar*), ørret (*Salmo trutta*) og regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*).
- f. *restriksjonssone*: en sone der det gjelder restriksjoner på forflytninger av fisk eller produkter og andre tiltak for sykdomsbekjempelse for å hindre spredning av ILA til andre områder som ikke er underlagt restriksjoner. En restriksjonssone omfatter som hovedregel vernesone og overvåkingssone.
- g. *vernesone*: en sone rundt lokaliteten med ILA-diagnose med tiltak for sykdomsbekjempelse for å hindre at sykdommen sprer seg. Sonen har som hovedregel en utstrekning på mellom 5 og 10 km i sjø.
- h. *overvåkingssone*: en sone som er opprettet rundt vernesonen med tiltak for sykdomsbekjempelse for å hindre videre spredning av ILA. Sonen har som hovedregel en utstrekning på mellom 10 og 20 km i sjø.
- i. *landanlegg*: settefisk-, postsmolt-, matfisk-, og stamfiskanlegg på land. Ved ILA-diagnose på sjøanlegg vil landanlegg som hovedregel ikke inkluderes i vernesonen. Landanlegg som ikke behandler sjøvannsinntaket, vil vanligvis ligge i overvåkingssonen. Ved ILA-diagnose på landanlegg vil anlegget/avdelinger utgjøre vernesonen. Eventuelle øvrige avdelinger i landanlegget inkluderes i overvåkingssonen.
- j. *semilukkede produksjonseenheter i sjø*: produksjonseenheter med lukket konstruksjon som er skjermet fra omkringliggende vannmasser, med inntak av behandlet eller ubehandlet sjøvann.
- k. *lukkede produksjonseenheter i sjø*: produksjonseenheter med lukket konstruksjon som er skjermet fra omkringliggende vannmasser, som behandler inntaksvannet og avløpsvannet. Slike produksjonseenheter vil som hovedregel ikke inkluderes i restriksjonssonen.
- l. *næringsmiddelforetak som gjennomfører tiltak for å bekjempe sykdom i tråd med akvabiosikkerhetsforskriften § 3, jf. forordning (EU) 2020/691 art. 11*: slakteri som slakter laksefisk som ledd i sykdomsbekjempelse. Når vi omtaler slakteri i denne forskriften gjelder det både vanlige slakterier, mobile slakterier og tilvirkingsanlegg.

Kapittel II. Tiltak i vernesonen

§ 4. Utsett i vernesonen og flytting av akvakulturdyr fra anlegg i vernesonen

Det er forbudt å sette ut akvakulturdyr i vernesonen. Mattilsynet kan gi tillatelse til utsett av ikke-mottakelige arter for ILA.

Det er forbudt å flytte akvakulturdyr fra anlegg i vernesonen, med mindre det gjelder forflytning for umiddelbar slakting/destruksjon.

Mattilsynet kan gi tillatelse til flytting av akvakulturdyr fra anlegg i vernesonen. Tillatelse kan gis for ikke-mottakelige arter for ILA og kan gjelde flytting både innenfor og ut av vernesonen. Slik tillatelse kan unntaksvis gis for laksefisk fra andre anlegg / produksjonsenheter enn åpne merder i sjø (semilukkede produksjonsenheter) uten mistanke om eller påvist ILA, og kan gjelde flytting både innenfor og ut av vernesonen.

§ 5. Tiltak overfor akvakulturanlegg med laksefisk i vernesonen

Anlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA skal gi informasjon om egen smittestatus til alle besøkende som kan komme i kontakt med fisk og utstyr/materiale som kan overføre smitte.

Fisk fra anlegg med ILA-diagnose skal slaktes eller destrueres innen en frist fastsatt av Mattilsynet. Frist for tømning kan også gjelde anlegg med mistanke om ILA.

Alle anlegg innenfor vernesonen skal rengjøres og desinfiseres så snart som praktisk mulig etter at de er tømt for fisk.

Sjøanlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA skal brakklegges i minimum tre måneder.

Alle sjøanlegg med laksefisk i vernesonen skal gjennomføre felles brakklegging i minimum to måneder. Når rengjøring og desinfeksjon er gjennomført, skal driftsansvarlig på det enkelte anlegget snarest sende melding om dette til Mattilsynet. Brakkleggingstiden av det enkelte anlegget starter når Mattilsynet har mottatt meldingen om gjennomført rengjøring og desinfeksjon. Den felles brakkleggingen kan starte når Mattilsynet har mottatt melding fra alle anleggene i vernesonen om at de er rengjort og desinfisert.

Anlegg og utstyr skal ikke flyttes fra vernesonen med mindre Mattilsynet har gitt tillatelse.

§ 6. Tiltak overfor slakteri som skal slakte fisk fra vernesonen

Slakteri som skal slakte laksefisk fra vernesonen skal oppfylle kravene til godkjenning som gjelder for næringsmiddelforetak som gjennomfører tiltak for å bekjempe sykdom, jf. akvabiosikkerhetsforskriften § 3, jf. forordning (EU) 2020/691 art. 11.

Laksefisk fra akvakulturanlegg i vernesonen tillates ikke plassert i åpen ventemerde ved mottak på slakteriet.

Slakting av fisk med ILA-diagnose eller mistanke om ILA, kan gjennomføres selv om laksefisk uten restriksjoner på forhånd er plassert i ventemerde. Slakteri kan likevel ikke ta imot annen fisk til ventemerde samtidig med at det slaktes fisk fra anlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA.

Etter at det er slaktet fisk fra vernesonen, skal slakteriet rengjøres og desinfiseres før det igjen kan slaktes fisk fra andre anlegg eller fra slakteriets ventemerde. For mobile slakterier skal rengjøring og desinfeksjon også omfatte dekk og skrog over sjølinjen (når båten ikke har last) og være gjennomført før de ankommer andre anlegg. Rengjøring og desinfeksjon av mobile slakterier skal attesteres av dyrehelsepersonell etter slakting av fisk fra vernesonen og før oppdrag utenfor vernesonen. Kravet til attestasjon gjelder

tilsvarende etter slakting av fisk fra anlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA, før det mobile slakteriet igjen kan slakte fisk fra andre anlegg i vernesonen.

Mattilsynet kan stille krav om direkteslakting av ikke-mottakelige arter for ILA fra anlegg i vernesonen.

Fisk fra akvakulturanlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA tillates kun overført til tilvirkingsanlegg med godkjent avløps- og avfallshåndtering.

§ 7. Tiltak ved rengjøring av nøter fra sjøanlegg i vernesonen

Nøter fra sjøanlegg i vernesonen skal transporteres til notvaskeri i lukket beholder uten avrenning.

Ved rengjøring og desinfeksjon av nøter fra sjøanlegg i vernesonen, skal alt avløpsvann samles opp, filtreres og desinfiseres før utslipp. Nøtene fra vernesonen skal merkes med "smittefarlig materiale", lokalitetsnummer og -navn, og holdes atskilt fra nøter fra andre anlegg.

§ 8. Tiltak ved transport av levende fisk i vernesonen

Transport av levende laksefisk som kommer fra anlegg utenfor vernesonen skal så vidt mulig gå utenom vernesonen.

Ved transport av levende laksefisk innenfor vernesonen skal brønnbåten ha lukket brønn og benytte mest mulig smittesikker transportrute. For transport til slakteri av levende laksefisk fra anlegg i vernesonen, gjelder krav til lukket brønn og mest mulig smittesikker transportrute hele veien til slakteriet.

Ved lukket transport til slakteri av levende laksefisk fra anlegg i vernesonen, skal transportvannet behandles før det slippes ut fra brønnbåten.

Brønnbåter som har transportert levende fisk fra anlegg i vernesonen, skal rengjøres og desinfiseres før de ankommer andre anlegg. Rengjøring og desinfeksjon skal attesteres av dyrehelsepersonell før oppdrag utenfor vernesonen. Brønnbåter som transporterer levende laksefisk fra akvakulturanlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA, skal tas på slipp for rengjøring og desinfeksjon av brønner og skrog, før oppdrag utenfor vernesonen. Alternativ til slippsetting er rengjøring, desinfeksjon og 48-timers karantene.

Det er forbudt for brønnbåter og andre transportmidler å ta inn transportvann og ballastvann i vernesonen. Forbudet gjelder ikke for transportvann som tas inn ved lasting av slaktefisk i sonen.

Mattilsynet kan pålegge andre tiltak overfor transportør som transporterer akvakulturdyr til eller fra anlegg i vernesonen.

§ 9. Tiltak ved bruk av båt for transport og annen aktivitet innenfor og ut av vernesonen

Ved transport og levering av fôr til anlegg i vernesonen skal anlegg med ILA-diagnose og anlegg med mistanke om ILA motta fôr til sist på ruten. Det skal sikres minst

mulig kontakt mellom fôrbåt og oppdrettsanlegg ved levering av fôr ved alle anlegg. Samme praksis skal gjennomføres ved annen båttransport til akvakulturanleggene i vernesonen, for eksempel ved henting av ensilasje.

Båter som har transportert fôr til og fra anlegg i vernesonen, skal rengjøres og desinfiseres før oppdrag utenfor vernesonen.

Fôr og animalske biprodukter kan flyttes ut av vernesonen under forutsetning av at forflytningen skjer på en smittehygienisk forsvarlig måte.

Det er forbudt for drifts-, dykker- og andre servicebåter å ta inn ballastvann i vernesonen.

Drifts-, dykker-, servicebåter, båter/lektere brukt til avlusing og avlusingsutstyr som har blitt brukt ved anlegg i vernesonen, skal rengjøres og desinfiseres før de ankommer andre anlegg. Rengjøring og desinfeksjon skal attesteres av dyrehelsepersonell før oppdrag utenfor vernesonen. Båter/lektere som har vært i kontakt med fisk på anlegg med ILA-diagnose eller mistanke om ILA skal tas på slipp for rengjøring og desinfeksjon av brønner og skrog, før oppdrag utenfor vernesonen. Alternativ til slippsetting er rengjøring, desinfeksjon og 48-timers karantene.

Ensilasjebåter som henter ferdig ensilert dødfisk fra anlegg i vernesonen skal rengjøres og desinfiseres før det kan hentes dødfisk fra andre anlegg. Rengjøring og desinfeksjon skal omfatte dekk og skrog over sjølinjen (når båten ikke har last) og være gjennomført før de ankommer andre anlegg. Rengjøring og desinfeksjon av ensilasjebåter som henter dødfisk som kvernes og ensileres om bord i båten, skal attesteres av dyrehelsepersonell før oppdrag utenfor vernesonen.

Persontrafikk i forbindelse med båttransport til og fra anleggene i vernesonen, inkludert utbruddslokalitet, må gjennomføres på smittesikker måte.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen transport i vernesonen som kan føre til sykdomsspredning.

§ 10. Tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i vernesonen

Fangst og flytting av rensefisk er ikke tillatt i vernesonen.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i vernesonen som kan føre til sykdomsspredning.

Kapittel III. Tiltak i overvåkingssonen

§ 11. Tiltak overfor akvakulturanlegg med laksefisk i overvåkingssonen

Det er forbudt å flytte laksefisk fra anlegg i overvåkingssonen så lenge vernesonen består, med mindre det gjelder forflytning for umiddelbar slakting/destruksjon. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

Mattilsynet kan unntaksvis tillate flytting av laksefisk fra andre anlegg enn åpne merder i sjø (landanlegg og semilukkede produksjonsenheter) som ligger i overvåkingssonen. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

Mattilsynet kan forby utsett av fisk i overvåkingssonen for sjøanlegg / landanlegg / avdelinger som ut fra avstand fra ILA-utbrudd, normalt ville blitt inkludert i vernesonen. Basert på individuelle risikovurderinger kan Mattilsynet også pålegge andre tiltak, som intensivert overvåking. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

Anlegg med laksefisk i overvåkingssonen skal overvåkes særskilt for ILA, og driftsansvarlig skal sikre minst månedlig helsebesøk utført av dyrehelsepersonell. Ved helsebesøkene skal det tas ut prøver egnet til å avdekke eventuell ILA- smitte. Prøveuttak skal skje slik det fremgår av vedlegg 2 til forskriften.

§ 12. Tiltak som gjelder transport i overvåkingssonen og slakting av laksefisk fra overvåkingssonen

Transport av levende laksefisk til eller fra anlegg i overvåkingssonen eller fra anlegg utenfor overvåkingssonen som går gjennom overvåkingssonen mens vernesonen består, skal foregå med lukket brønn og med mest mulig smittesikker transportrute innenfor overvåkingssonen. For transport av laksefisk til slakteri som kun går gjennom overvåkingssonen, kan brønnbåt skifte ut behandlet vann innenfor overvåkingssonen. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor transport i overvåkingssonen som kan føre til sykdomsspredning.

Mattilsynet kan pålegge bruk av slakteri som oppfyller krav til godkjenning etter akvabiosikkerhetsforskriften § 3, jf. forordning (EU) 2020/691 art. 11 og stille krav om direkteslakting av laksefisk fra anlegg i overvåkingssonen. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

Mattilsynet kan stille krav om direkteslakting av laksefisk fra anlegg i overvåkingssonen.

§ 13. Tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i overvåkingssonen

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet innenfor overvåkingssonen som kan føre til sykdomsspredning.

Kapittel IV. Restriksjonssonens varighet

§ 14. Opphevelse av vernesonen

Etter at all laksefisk fra vernesonen er slaktet ut, anlegg og utstyr forskriftsmessig rengjort, desinfisert og brakklagt, kan Mattilsynet vedta at vernesonen skal oppheves. Fra samme dato gjøres vernesonen om til ny overvåkingssone eller del av eksisterende overvåkingssone.

§ 15. Opphevelse av overvåkingssonen

Overvåkingssonen oppheves når det er gått to år siden vernesonen i restriksjonssonen ble opphevet. Mattilsynet kan vurdere om overvåkingssonen kan oppheves på et tidligere tidspunkt.

Kapittel V. Andre bestemmelser

§ 16. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og fatter nødvendige enkeltvedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften i samsvar med matlovens § 23 om tilsyn og vedtak, og kan herunder treffe vedtak etter § 24 om særskilt smittesanering, § 25 om stenging og virksomhetskarantene og § 26 om tvangsmulkt.

§ 17. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

§ 18. Straffebestemmelser

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskriften eller bestemmelser og vedtak gitt i medhold av den, er straffbar i henhold til matloven § 28.

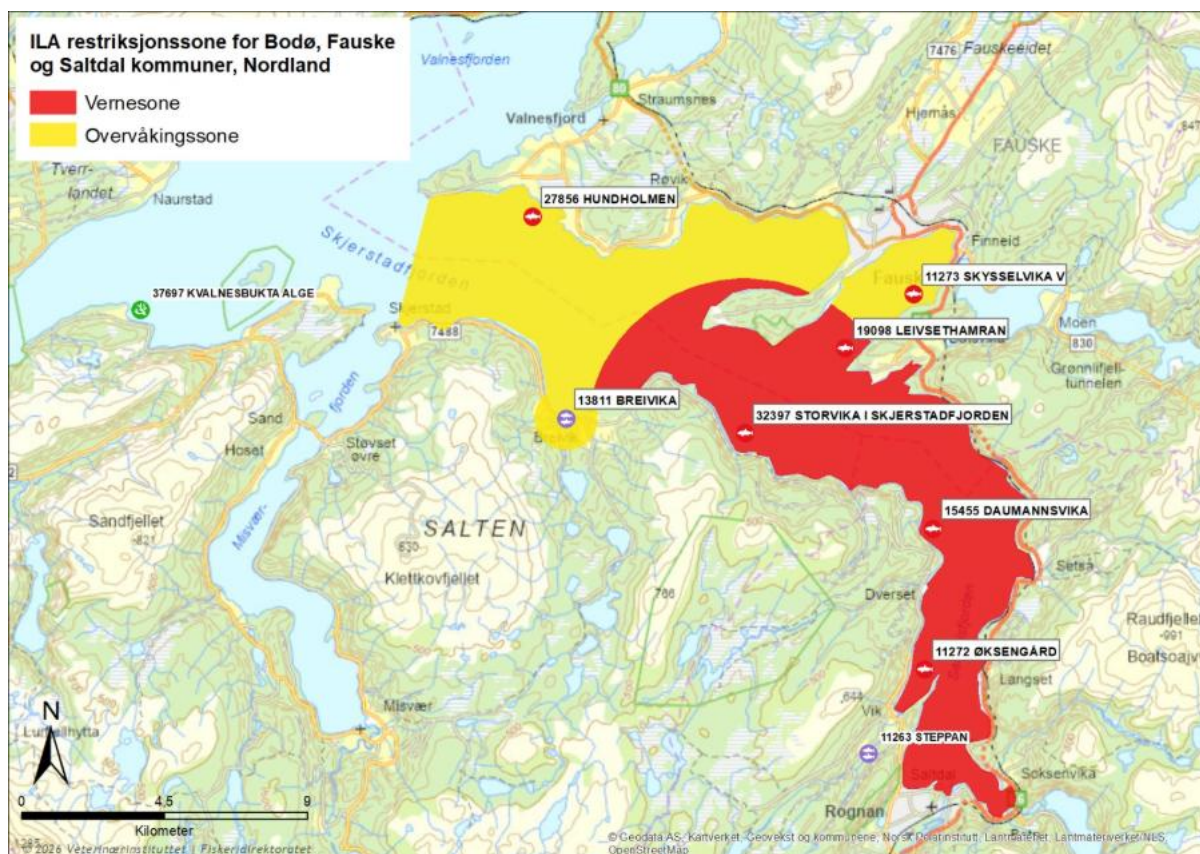
§ 19. Ikrafttredelse og varighet

Denne forskrift trer i kraft straks.

Forskriften oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever vernesonen i samsvar med forskriftens § 14.

Vedlegg 1 kart:

Kart over ILA-restriksjonssone i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland fylke

Vedlegg 2 Helsebesøk med prøveuttak for ILA:

Helsebesøk innenfor restriksjonssoner for ILA

Forskriften om restriksjonssone for ILA § 11 fjerde ledd stiller krav om at oppdretter skal tilkalle dyrehelsepersonell for månedlig helsebesøk med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte i akvakulturanlegg med laksefisk i overvåkingssonen.

Mattilsynet gjennomfører helsebesøk med prøveuttak for å avdekke eventuell ILA-smitte i akvakulturanlegg med laksefisk innenfor vernesonen.

Månedlig helsebesøk med prøveuttak for ILA i overvåkingssonen

Ved det månedlige helsebesøket skal det minimum tas prøver av 10 fisk. Prøven skal tas av hjerte og inneholde hjerteventrikk med endotel/hjerteklafter. Prøve fra hver enkelt fisk legges på separate glass med RNAlater® for virusundersøkelse.

Prøvene for ILA-overvåking skal tas fra syk -, eller svak fisk eller svimere som har vokst normalt. Avmagret «taperfisk» skal ikke prøvetas med mindre disse har tegn på ILA. Fersk dødfisk kan også prøvetas.

Overvåkingen kan styrkes ytterligere ved at personell ved anlegget som har kompetanse på prøvetaking, fortløpende tar ut supplerende prøver av fisk med tegn på ILA-sykdom. Disse prøvene kan ikke erstatte de 10 månedlige prøvene som skal tas ut av dyrehelsepersonell.

Så snart som praktisk mulig etter at prøvene er tatt ut, skal de kjøles og sendes til utpekt laboratorium eller til Veterinærinstituttet for RT-qPCR-analyse for ILAV.